کشف بنای ۴۰۰۰ساله در سوریه

باستان‌شناسان یک مقبره با قدمت ۴۰۰۰سال را در محوطه تل بنات در سوریه شناسایی کردند که شباهت بسیاری به هرم پلکانی باستانی سقاره در مصر دارد. در این محوطه یک بنای تپه مانند سفید وجود دارد که طبق مطالعات جدید در سال ۲۴۰۰ پیش از میلاد به محل یک تپه باستانی مخصوص تدفین که در آن حداقل ۳۰ قبر مهر و موم شده با گچ قرار داشته، اضافه شده‌است. افرادی که در بنای سفید دفن شده‌اند با دقت بسیار و طبق رسوم خاصی همراه ادوات نظامی و در برخی موارد در کنار سلاح‌ها و پوست کونگا (نوعی حیوان شبیه اسب) به خاک سپرده شده‌اند. طبق گفته باستان‌شناسان، این بنا یک گور دسته‌جمعی برای سربازان جنگی نیست؛ بلکه بعدها از جای دیگری از خاک بیرون کشیده شده و مجددا در این بنای یادبود دفن شده‌اند. دفن مجدد کشته‌شدگان همراه با ادوات نظامی آنان در یک بنای یادبود، نشان از تلاش این جامعه برای قدردانی از جنگاوران خود داشته‌است. / میراث آریا

میراث

بی سلیقگی در مرمت سرشک

مریم اطیابی

ایران

مسجد جامع سرشک با قدمتی ۷۰۰ساله مربوط به دوره ایلخانی در محله‌ای به همین نام در نطنز قرار دارد.

یک فعال میراث فرهنگی درباره مرمت غیراصولی این مسجد به ما می‌گوید: چند سال پیش بنای آسیب‌دیده مسجد مرمت شد اما در مرمت گنبد از آجر ختایی استفاده کردند. تا جایی که دیدیم از آجر ختایی معمولا برای کف و سقف بناها و نهایتا روی طاق‌های ضربی با قوس کم استفاده می‌شود نه برای روی گنبد. به نظر می‌رسد گنبد این بنای ایلخانی از حالت دوار خودش خارج شده است.

البته در گذشته یکی از پی‌های ایوان گنبدخانه دچار نشست شده و انحراف جزئی داشته که شاید گنبد را از حالت اصلی خارج کرده، اما وقتی قرار است مرمتی انجام شود باید اصولی باشد.

این مرمت زیر نظر میراث فرهنگی انجام شده است. متأسفانه وضعیت داخل ایوان گنبدخانه هم که قدیمی‌ترین قسمت مسجد است زیاد خوب نیست و نیاز به مرمت بیشتری دارد.

ما با ارسال فیلم دریافتی از این بنا برای یک کارشناس مرمت نظر او را جویا شدیم. این کارشناس گفت: در فیلم بیشترین آسیبی که دیده می‌شود نفوذ آب باران است که از شوره‌ها و طبله‌های سقف می‌توان این را تشخیص داد. داغ آب در جای‌جای مسجد وجود دارد. فاصله آجرها و بندکشی‌ها هم خوب نیست. معلوم است استادکار خیلی خوب روی بام پوش‌ها کار نکرده است. آنچه من در این فیلم می‌بینم این است که آب باران در پشت‌بام سریع تخلیه نمی‌شود. یا برف اگر ببارد از روی پشت‌بام تا زمان آب‌شدن پاک نمی‌شود؛ مواردی که می‌تواند آسیب جدی به بنا وارد کند.

تخریب جاده در شهرستان دورود بر اثر بارش‌های سیل‌آسا و رانش زمین در فروردین ۹۸

فاطمه حافظی

جام جم لرستان

می‌خواهیم از لرستان برایتان بنویسیم؛ از سرزمین آبشارهای خروشان، از سرزمین الهه‌های آب، آب‌های جاری در دل کوهستان، البته نه از این همه زیبایی و طبیعت خوش آب و رنگی که هنوز از چشم بسیاری از ایرانیان دور مانده‌است. می‌خواهیم از دلهره‌ای که به جانش افتاده بنویسیم؛ از تهدیدها و رانش‌های زمین که در کمین آبادی‌هایش نشسته. به نقشه ایران نگاه کنید. لرستان را پیدا کردید؟ در غرب ایران و درست در شرق استان‌های کرمانشاه و ایلام جاخوش کرده‌است. همین هم نگرانش کرده؛ این‌که دیوار به دیوار کرمانشاه است؛ استانی که هنوز رد زخم‌های زلزله ویرانگر آبان ۹۶ روی پیکرش دیده می‌شود. زلزله کرمانشاه، لرستانی‌ها را هم نگران کرده؛ چون استان کوهستانی شان در لابه‌لای رشته‌کوه زاگرس است و خطه‌ای سیل‌خیز با هزاران نقطه رانشی که هر لحظه ممکن است مثل کرمانشاه شروع به لرزیدن کند و با یک رانش و جابه‌جایی صدها روستا را ببلعد و درکام کشد.

لرستان در فهرست استان‌هایی با لغزش زیاد جای گرفته‌است. بیش از ۵۲۲ نقطه سیل‌خیز و ۳۰۰۰ نقطه رانشی در لرستان وجود دارد که از تعداد ۳۰۰۰ نقطه رانشی در استان، قریب به ۳۰۰ نقطه رانشی بحرانی است و همین نقاط بحرانی برخی از روستاها را تهدید می‌کند.

تهدیدی که فعلا نمی‌شود کاری برای آن کرد، زیرا ساده‌ترین راه شاید جابه‌جایی روستاها یا مستحکم‌کردن بناهای روستایی باشد که مبادرت به هریکی از اینها در وضعیت سخت اقتصادی کنونی بودجه و اعتباری می‌خواهد که نیست؛ نه در بخش دولتی و نه بخش مردمی.

ضرورت جابه‌جایی روستاها

معاون آبخیزداری اداره کل منابع طبیعی لرستان دراین باره به جام جم می‌گوید: بیش از ۳۰۰۰ نقطه رانشی و لغزشی در استان وجود دارد و از این تعداد، ۲۰۰ تا ۳۰۰ نقطه وضعیت بحرانی دارند که در سطح استان و شهرها و روستاهایش پراکنده‌اند. به گفته مجید سپهوند بیشتر نقاط لغزشی استان در شهرستان‌های خرم‌آباد، چگنی، دورود، الیگودرز، قسمت شمالی نورآباد و پلدختر هستند. وی با اشاره به تعداد روستاهای در معرض خطر و موقعیت آنها یادآور می‌شود که در کل استان بالغ بر ۴۰۰ روستا در معرض خطر لغزش و رانش هستند. علاوه بر این ۱۱۷ روستای دیگر و بخشی از چهار شهر خرم‌آباد، سپیددشت، معمولان و دورود نیز به طور مستقیم یا غیرمستقیم در معرض زمین‌لرزه قرار دارند. معاون آبخیزداری اداره کل منابع طبیعی لرستان معتقد است باید به فکر بود و دنبال راه چاره، زیرا تعدادی از روستاهای گفته‌شده در معرض شدید لغزش قرار دارند و باید از همین حالا جابه‌جا شوند. سپهوند اما انگار می‌داند خواسته‌اش در شرایط فعلی چندان قابل اجرا شدن نیست، چراکه ادامه می‌دهد «جابه‌جایی روستاها کار ما نیست و از طرفی هزینه مطالعه و مکان‌یابی برای جابه‌جایی روستاها و بناهای خصوص و عمومی این روستاها نیز سنگین است.»

جایگاه اول تا سوم کشوری

معاون آبخیزداری اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری لرستان با بیان این‌که ۳۰۰۰ نقطه رانشی استان در گستره‌ای به پهنای ۴۰۰ تا ۵۰۰هزار هکتار پراکنده است، می‌گوید: لرستان از نظر تعداد، میزان و حجم لغزش‌ها در کشور در رده اول تا سوم قرار دارد. از سویی به دلیل قرارگیری در حوزه زاگرس میانی دارای بیشترین لغزش است که در مقایسه با استان‌های شمالی با بیشترین میزان بارش می‌توان گفت کمترین لغزش و رانش را دارد. او در بخش دیگری از صحبت‌هایش به عوامل ایجاد لغزش و رانش اشاره می‌کند و می‌گوید: جنس و شیب زمین، شمالی و جنوبی بودن زمین، حرکت سطح شیب‌دار، ایجاد بناها، میزان بارش‌ها، عدم کشت درختان و ... از عواملی است که به گفته این مسؤول در ایجاد لغزش و رانش تاثیرگذار است.

بادست خالی نمی‌شود

معاون آبخیزداری اداره کل منابع طبیعی لرستان در بخش دیگری از صحبت‌هایش گریزی هم به بحث بودجه و اعتبار می‌زند و با اشاره به نبود اعتبار برای مقوله رانشی می‌گوید: بودجه و اعتبار سیلاب سال ۹۸ لرستان، ۳۰۰۰میلیارد بود که فقط هزارمیلیارد آن به استان تخصیص پیدا کرد اما متاسفانه از همین هزارمیلیارد هم هیچ مبلغی به‌منظور مهار لغزش‌ها به حوزه آبخیزداری اختصاص پیدا نکرد. در این میان تنها سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مبلغ ۱۸میلیارد تومان به حوزه آبخیزداری کمک کرده است که نمی‌تواند رافع همه مشکلات و تهدیدات این بخش باشد.

سپهوند می‌افزاید: برای سال مالی ۱۴۰۰، ۱۰میلیارد تومان بودجه جهت مهار لغزش و رانش در استان درخواست داده‌ایم ولی تاکنون مبلغی تخصیص پیدا نکرده. این در حالی است که تاکنون قریب به هشت‌میلیارد تومان برای این بخش در استان و در منطقه قلعه‌گل و سراب‌بیشه دورود هزینه کرده‌ایم.

در منطقه سراب‌بیشه دورود، لغزشی در ۲۷۵ هکتار صورت گرفته، درحالی‌که مهار و کنترل لغزش و رانش فقط در ۳۷ هکتار زمین این منطقه بالغ بر چهارمیلیارد تومان هزینه در بر داشته است. برای مهار لغزش در منطقه قلعه‌گل شهرستان خرم‌آباد نیز سه‌میلیارد تومان هزینه تخصیص یافته و در شهرستان دورود نیز به دلیل اتصال به راه‌آهن، در حومه شهر یک‌سری اقدامات ازجمله ساخت دیواره ساحلی برای جلوگیری از ایجاد لغزش صورت گرفته است.

چگونه خسارت می‌زند؟

حالا سوال این است که اگر لغزش و رانشی در منطقه و روستایی رخ دهد، چه می‌شود؟ لغزش یعنی توده‌ای حرکت می‌کند و همین حرکت باعث انسداد جاده‌ها می‌شود. خاک و سنگ و سنگریزه‌ها وارد رودخانه می‌شوند و بعد هم بدترین اتفاق ممکن رخ می‌دهد؛ تغییر جریان آب رودخانه‌ها. با تغییر جریان آب رودخانه‌ها، مسیر قبلی با خشکی مواجه می‌شود و در پایین‌دست مسیر آب و شهرهای واقع‌شده در مسیر جدید رود اتفاقات ناگواری رخ می‌دهد. معاون آبخیزداری اداره کل منابع طبیعی لرستان با اشاره به راه‌های کنترل رانش زمین می‌گوید: برای کنترل و مهار زمین‌لغزش می‌توان گیاهان مناسب منطقه که توانایی کنترل لغزش را داشته باشند کاشت. از آنجا که بارش‌ها باعث ایجاد لغزش می‌شوند، کشت گیاهان مناسب و مقاوم در برابر بارش‌ها، میزان لغزش‌ها را کاهش می‌دهد. سپهوند ادامه می‌دهد از آنجا که چرای دام‌ها در مراتع و طرح‌های بهره‌برداری در مناطق حساس نیز موجب ایجاد لغزش می‌شود، باید این موارد را کنترل کرد و اجازه انجام در مناطق حساس را نداد.

به گفته وی، زهکشی سطحی، کنترل نفوذ آب‌های سطحی، زهکشی آب‌های زیرزمینی، استفاده از جوی‌های سطحی و ... نیز در کنترل و مهار لغزش و رانش بسیار تاثیرگذارند و باید اجرایی شوند.

نخل‌هایی که برای مهمانان قربانی می‌شوند

عباس ایرجی

رئیس اداره میراث‌فرهنگی خور و بیابانک

شهرستان کویری خور و بیابانک به‌عنوان شرقی‌ترین شهرستان استان اصفهان در قلب کویر مرکزی ایران واقع شده و عمده محصولات باغی این شهرستان خرماست که از نخلستان‌های بزرگ این شهرستان به‌دست می‌آید. یکی از رسوم باغداران این شهرستان در راستای بهبود محصولات خود برپایی آیین قربانی‌کردن نخل است که همه‌ساله برگزار شده و ریشه در رسوم نیاکان دارد. قربانی‌کردن نخل رسمی است که اهالی شهرستان کویری خور و بیابانک بیشتر در فصل‌های بهار و تابستان انجام می‌دهند. نیاکان ما در رسوم خود برای کاشت و بهره‌برداری از درخت خرما بسیاری از کارکردهای درخت خرما را مشابه زندگی انسان فرض می‌کردند، لذا بسیاری از اصطلاحاتی که در طول ایام حیات انسان در خصوص زندگی او به کار می‌رود، برای ایام حیات نخل خرما نیز به کار می‌رود. به‌عنوان مثال وقتی انسان طفلی را به دنیا می‌آورد، در محاوره عمومی مردم معمول است که مادر زایمان کرده، با این وصف زمانی هم که درخت خرما در فصل بهار خوشه می‌آورد باغداران (طبق سنت گذشته‌های دور) این‌طور عنوان می‌کنند که نخل زایمان کرده است. اعتقاد دیگری وجود دارد مبنی بر این‌که اگر سر درخت خرما بریده شود همچون انسان می‌میرد. نخلداران همچنین معتقدند هیچ چیز درخت خرما دورریختنی نیست و باید از همه بخش‌های نخل برای ادامه حیات انسان استفاده کرد.

نخل قلب دارد

نیاکان ما از گذشته‌های دور اعتقاد داشتند که درخت خرما همچون انسان دارای قلب است و در داخل آن قلب، پنیری سفید رنگ وجود دارد، این قلب وظیفه غذارسانی به شاخ و برگ درخت را برعهده دارد و خوشه خرما نیز تمامی مواد غذایی مورد نیاز خودش را برای به بار نشستن از همین قلب دریافت می‌کند. باغداران معتقدند پنیر موجود در قلب درخت نخل خرما قابل خوردن است و در عین حال نخل‌های خرما همچون انسان از دو درخت نر و ماده تشکیل شده است. منابع تاریخی گزارش می‌دهند در ایران نخل خرما از دوران باستان به‌ویژه در خوزستان کشت می‌شده و این درحالی است که همان منابع شهادت می‌دهند که از عصر باستان در منطقه باستانی خور و به‌ویژه در روستاها و قلعه‌های تاریخی منطقه همچون دژ تاریخی «بیاضه» در ایام خزان نخل خرما توسط ایرانیان کشت می‌شده است.

گردن زدن نخل

یکی از مهم‌ترین آیین‌های مربوط به بار نشستن نخل خرما که از دوران پیش از اسلام در خور و بیابانک مرسوم بوده آیین «گردن‌زدن نخل» است و این رسم، آیینی است که از زمان‌های دور در این دیار برقرار بوده و هم‌اکنون به‌صورت یک‌سنت درآمده است. باغداران معتقدند هر نخل همانند انسان یک شخصیت داشته و از ارزش و احترام فراوانی برخوردار است به همین دلیل هم قطع‌کردن درخت خرما در این منطقه، به اصطلاح قربانی‌کردن خوانده می‌شود.

در منطقه خور و بیابانک مرسوم است که هرگاه مهمان عزیزی دارند، به‌منظور اکرام آن مهمان، ارزشمندترین موجودی خود را که همان نخل خرماست به نام مهمان قربانی می‌کنند. بدین صورت که آن قدر شاخ و برگ درخت را از بالا می‌برند تا به مرکز آن که همان قلب دل درخت و پنیر درخت است می‌رسند، سپس از آن پنیر موجود در قلب درخت برای مهمان و همچنین در راستای طلب محصولات بهتر در سال پیش رو برداشته شده و میان مهمانان توزیع می‌شود، با این وصف همان گونه که قبلا ذکر شد، با توجه به این‌که درخت برگ و باری ندارد به سرعت خشک شده و از بین می‌رود.

رسم قربانی‌کردن نخل خرما هزاران سال است که در میان مردم خور و بیابانک قدمت دارد.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۹۴۵

جدول عادی

افقی: ۱) هزارکیلو- فرستاده‌شده برای پیامبری- سیستم ۲) شهرستانی در استان اصفهان- مجلس جشن ۳) صدای گربه- کارگر کشتارگاه- خودنمایی ۴) زن خانه‌دار- قوم مغول- حرف فاصله ۵) ترکیب فلز با اکسیژن- سود برنده ۶) نوعی بلوز زنانه- برق را از کوئل به دلکو می‌رساند- سبز تیره ۷) عضو رونده- یار عروس- نمک اسیداستیک ۸) قیافه- بزرگ‌ترین ماهی دریای خزر- گوسفند شاخدار ۹) نوعی بیماری گیاهی قارچی- کشور فلاسفه- برهنه ۱۰) بیماری کم‌خونی- ریسیدن- زمان‌سنج ۱۱) سروته- نوعی بیماری قارچی گیاهان ۱۲) دهان- کدخدا- بدون معطلی ۱۳) آشکار ساختن موضوع- میوه‌ای آبدار- به طور ناگهانی ۱۴) متکدی- سرمربی تیم فوتبال سپاهان ۱۵) آلبومی با آواز سالار عقیلی- از سوره‌های شریف قرآن که با حروف مقطعه آغاز می‌شوند- ضمیر اول‌شخص مفرد.

عمودی: ۱) سلول جنسی ماده- تحرک قلب- هرج و مرج ۲) مژده- برای پیشگیری از بیماری تزریق می‌شود- نقطه شروع ۳) نوار تزئینی- از مرکبات- خاطر ۴) درخت انگور- تأکید شده- دست‌ها ۵) تکرار حرفی- قهوه فوری- هدایت‌کننده ۶) مسیحی- عامل ایجاد بیماری- اندازه ۷) سنگین‌ترین حیوان- بند چرمی- آب ورز ۸) دوام و پایداری- انسان بودن- لطافت ۹) گرفتن مال مردم به زور و تهدید- واحد وزن تقریبا برابر با ۲۸ گرم- کوهی در مکه ۱۰) طول عمر- در ساختمان‌سازی به کار می‌رود- گلی آپارتمانی ۱۱) درجه بهسوزی بنزین- بزرگ‌ترین عصب بدن- حرف دهن‌کجی ۱۲) گنجایش- کمیاب- نیمی از دنیا! ۱۳) سرپیچی کردن- عاشقان- یکی پس از دیگری ۱۴) خوشی و خرمی- آماسیده- شریک ۱۵) مشایعت- مورد نیاز روز بارانی- قدرت و نیرو.

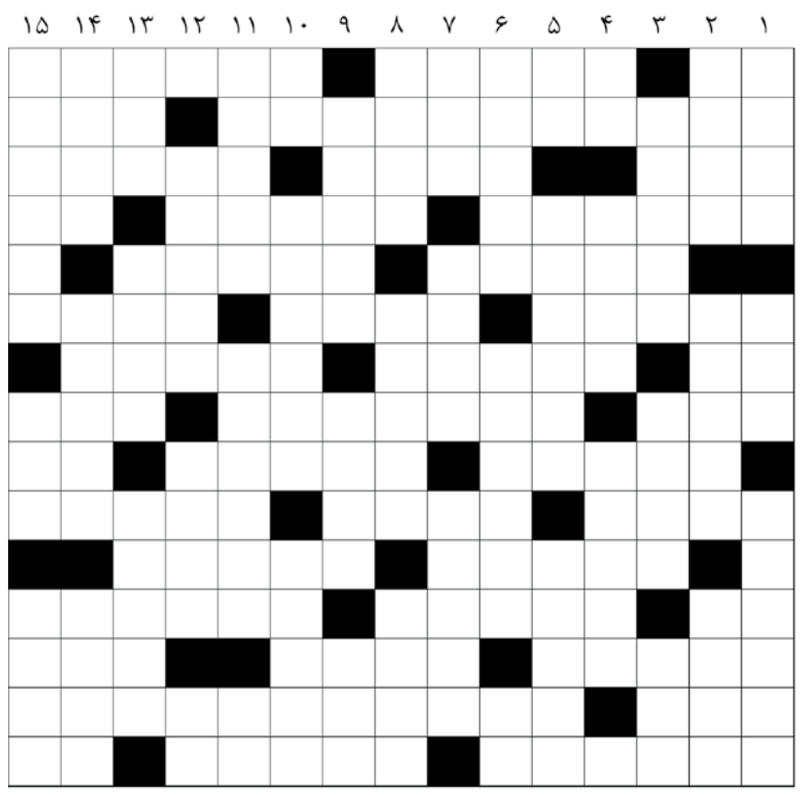

جدول ویژه

افقی: ۱) برادر پدر- خبرگزاری قرآنی ایران- نقاش نامی قرن نوزدهم هلند ۲) منظومه فارسی سروده جامی- پسوند شباهت ۳) زادگاه حضرت ابراهیم(ع)- همدم- نویسنده کتاب فتح خون ۴) گوشه‌ای در دستگاه ماهور- نشانه‌های نوشتاری- در خود فرورفتن ۵) زیبایی- تنبلی ۶) سخن تحقیرآمیز- شریک زندگی- خدمتکار پیر ۷) بوی رطوبت- سرمایه اولیه هر یک از شرکا- سراینده صدای پای آب ۸) واحد صوتی در زبان- معادل فارسی اینترنت- آلودگی ۹) کثیف- حیوان- مخفف گاه ۱۰) انبازان- اپرای کوچک- رنجر ۱۱) جامه نازک- نمایان ۱۲) رودی در روسیه- شیوه رفتار- ابزار دندانپزشکان قدیم ۱۳) هنرمند- نوعی شیشه رنگی- نیروها ۱۴) حالت آنی و زودگذر جو- ضربه‌ای در تکواندو ۱۵) مسافر پیاده- پر جنب و جوش- اصل هر چیز.

عمودی: ۱) پرخاش- از اجزای درخت- خوشحال ۲) راه ارتباطی- بازار- ظرفی برای حمل مصالح ساختمانی ۳) بهشت- دروغی- کلمه هشدار ۴) سودای ناله- به‌کار بستن قانون- برای پیشگیری از بیماری تزریق می‌شود ۵) حرف انتخاب- هاله ماه- انجام کاری بیش از یک بار ۶) مزرعه کوچک- جاده قطار- پارچه زخم بندی ۷) نی باریک- راه یافتن- نتیجه ۸) شب زنده‌داری کردن- از پهپادهای ساخت ایران- کرشمه ۹) اعمال انعکاسی- لکنت زبان- آلوی کوهی ۱۰) گشاده- شهری در چهارمحال و بختیاری- دادخواهی ۱۱) گاری- قرارداد سیاسی- حرف پیروزی ۱۲) مادر- پلکان درشکه- شایعه ۱۳) توپ چوگان- واحدی برای طول معادل ۳۶ اینچ- پیشرفت ۱۴) کلیسای قدیمی اصفهان- سگ وحشی استرالیایی- ورزش اتحاد روح و جسم ۱۵) مجموعه داستانی از آلیس مونرو، نویسنده کانادایی- شب زنده‌داری- خوابیده.

حل جدول عادی شماره ۵۹۴۴

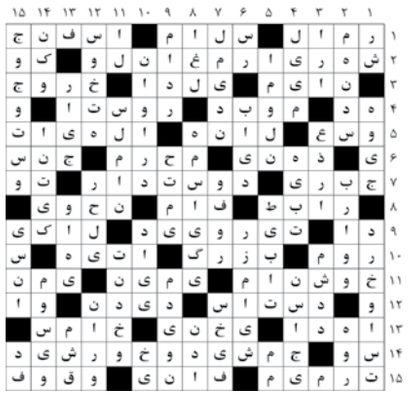
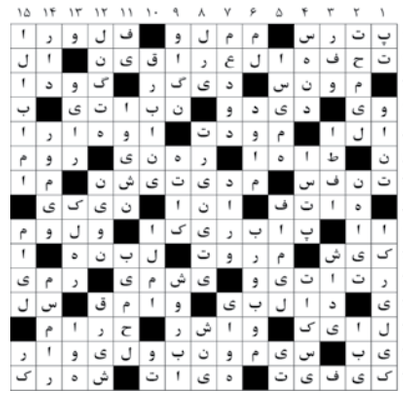
حل جدول ویژه شماره ۵۹۴۴